

Методичні рекомендації з перевірки договорів про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури під час проведення експертизи завдань, програм, проектів, робіт з інформатизації Національної програми інформатизації

Ці Методичні рекомендації рекомендовано використовувати для перевірки договорів про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури під час проведення експертизи завдань, програм, проектів, робіт з інформатизації Національної програми інформатизації (далі - Перевірка).

Перевірку рекомендується проводити за такими етапами:

визначення користувача хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічним користувачем або оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури;

визначення належності послуги, яка надається за договором, до хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних;

перевірка відповідності положень договору з публічним користувачем та оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури положенням Типового договору про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу хмарних послуг та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 11.02.2025 № 154.

1. Визначення користувача хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічним користувачем або оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури

Закон України «Про хмарні послуги» (далі - Закон) визначає основні правові відносини, що виникають при наданні хмарних послуг, та встановлює особливості використання хмарних послуг органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, державними підприємствами, установами та організаціями, суб'єктами владних повноважень та іншими суб'єктами, яким делеговані такі повноваження (стаття 1 Закону).

Частиною четвертою статті 4 Закону визначено, що особливості порядку застосування технології хмарних обчислень та надання хмарних послуг та послуг центру обробки даних з питань національної безпеки у воєнній і оборонній сферах, у тому числі питання, пов'язані із зверненням за одержанням хмарних послуг в інтересах оборони та порядок отримання хмарних послуг, вирішуються Міністерством оборони України з урахуванням вимог цього Закону, виходячи із позиції посилення національної безпеки у воєнній і оборонній сферах та виконання завдань у сфері оборони з урахуванням міжнародних договорів України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

До **військових формувань** відповідно до абзацу п'ятнадцятого статті 1 Закону України «Про оборону України» належить створена відповідно до законодавства України сукупність військових з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності і недоторканності у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій.

Абзацом другим частини першої статті 2 Закону визначено, що користувач хмарних послуг - фізична або юридична особа, яка використовує хмарні послуги для забезпечення власних потреб.

Згідно з абзацом п'ятим частини першої статті 2 Закону публічний користувач хмарних послуг (далі - **публічний користувач**) - **орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, державне підприємство, державна установа, державна організація чи інший суб'єкт владних повноважень або інший суб'єкт, якому делеговані такі повноваження.**

Таким чином, слід розрізняти користувача хмарних послуг та публічного користувача. Зокрема, для того, щоб визначити належність певного органу до категорії «публічний користувач», варто враховувати такі законодавчі аспекти.

Статтею 6 Конституції України визначено, що державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Стаття 75 Конституції України визначає, що єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент - Верховна Рада України.

Стаття 113 Конституції України визначає, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади.

Стаття 118 Конституції України визначає, що виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації.

Стаття 124 Конституції України визначає, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.

Більш детальне визначення державного органу надане у Порядку функціонування центру збору фінансової звітності, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2023 № 845, де у абзаці четвертому пункту 2 зазначено, що **державний орган** - орган державної влади, в тому числі колегіальний державний орган, інший суб'єкт публічного права, якому згідно із законодавством надані повноваження здійснювати від імені держави владні управлінські функції та юрисдикція якого поширюється на всю територію України або на окрему адміністративно-територіальну одиницю.

Згідно з пунктом 7 частини першої статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України **суб'єкт владних повноважень** - орган державної влади (у тому числі без статусу юридичної особи), орган місцевого самоврядування, **орган військового управління**, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг.

Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування» **місцеве самоврядування** здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Делеговані повноваження - повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад (абзац п'ятнадцятий статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування»).

Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28.05.2004 № 97 «Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31 березня 2004 р. № 59 та скасування нормативних документів», зокрема затверджено Державний класифікатор України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004» (далі – ДК 002:2004), яким визначено ряд організаційно-правових форм господарювання, зокрема:

державне підприємство – підприємство, що діє на основі державної власності (пункт 3.1.4 ДК 002:2004);

державна організація (установа, заклад) - утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління (пункт 3.4.4 ДК 002:2004).

Відповідно до абзацу вісімнадцятого статті 1 Закону України «Про оборону України» **органи військового управління** - Міністерство оборони України, інші центральні органи виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, Генеральний штаб Збройних Сил України, інші штаби, командування, управління, постійні чи тимчасово утворені органи у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, призначені для виконання функцій з управління, в межах їх компетенції, військами (силами), з'єднаннями, військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, а також територіальні центри комплектування та соціальної підтримки,

що забезпечують виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації. Наприклад, якщо **військове формування має статус органу військового управління його слід вважати публічним користувачем**, якщо ні - то користувачем.

Відповідно до Закону України «Про критичну інфраструктуру»:

оператор критичної інфраструктури - юридична особа будь-якої форми власності та/або фізична особа - підприємець, що на правах власності, оренди або на інших законних підставах здійснює управління об'єктом критичної інфраструктури та відповідає за його поточне функціонування;

об'єкти критичної інфраструктури - об'єкти інфраструктури, системи, їх частини та їх сукупність, які є важливими для економіки, національної безпеки та оборони, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам.

2. Належність послуги, яка надається за договором, до хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних

Відповідно до Закону:

хмарна послуга - послуга з надання хмарних ресурсів за допомогою технології хмарних обчислень;

хмарні ресурси - будь-які технічні та програмні засоби або інші компоненти інформаційної (автоматизованої) системи, доступ до яких забезпечують технології хмарних обчислень, зокрема процесорний час (обчислювальна потужність), місце у сховищах даних, обчислювальні мережі, бази даних і комп'ютерні програми;

технологія хмарних обчислень - технологія забезпечення дистанційного доступу на вимогу користувача до хмарної інфраструктури через електронні комунікаційні мережі.

До хмарних послуг належать:

інфраструктура як послуга - хмарна послуга, що полягає у наданні користувачу хмарних послуг обчислювальних ресурсів, ресурсів зберігання або систем електронних комунікацій за допомогою технології хмарних обчислень;

платформа як послуга - хмарна послуга, що полягає у наданні користувачу хмарних послуг доступу до інфраструктури та наборів комп'ютерних програм (операційних систем, системних комп'ютерних програм, програмних засобів для комп'ютерного програмування, програмних засобів управління базами даних) за допомогою технології хмарних обчислень;

програмне забезпечення як послуга - хмарна послуга, що полягає у наданні користувачу хмарних послуг доступу до прикладних комп'ютерних програм за допомогою технології хмарних обчислень через онлайн-сервіс або комп'ютерні програми-агенти;

безпека як послуга - послуга з кіберзахисту, що надається користувачу хмарних послуг з використанням хмарних ресурсів;

інші послуги, що відповідають визначенню хмарних послуг.

До іншої хмарної послуги, відповідно до Закону можна віднести послугу, якщо вона відповідає за сукупністю таким критеріям:

- користувач здійснює доступ до послуги через глобальну або локальну мережу передачі даних;
- є можливість динамічного розподілу хмарних ресурсів, які можуть бути оперативно надані користувачу через електронні комунікаційні мережі;
- технічне обслуговування хмарних ресурсів забезпечує надавач хмарних послуг.

До послуг центру обробки даних належать послуги з:

технічного адміністрування інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних мереж та інформаційно-комунікаційних систем;

технічної підтримки користувача хмарних послуг;

розміщення обладнання у центрі обробки даних, включаючи надання у користування окремих приміщень для розміщення обладнання;

надання у користування технічних засобів, розміщених у центрі обробки даних;
кіберзахисту.

3. Відповідність положень договору з публічним користувачем та оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури положенням Типового договору про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу хмарних послуг та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 11.02.2025 № 154

Перевірку відповідності положень договору з публічним користувачем та оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури положенням Типового договору про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу хмарних послуг та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 11.02.2025 № 154 (далі – Типовий договір), рекомендовано здійснювати згідно з критеріями, наведеними нижче в таблиці.

№ з/п	Об'єкт перевірки (розділ договору)	Вимоги законодавства (обов'язкові положення та умови договору відповідно до частини третьої статті 10 Закону та Типового договору)	Опис заходів перевірки
1.	Загальні положення	Загальні положення Типового договору	Перевірити, щоб дані про надавача хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних були зазначені у повному обсязі.
			Перевірити чи відноситься користувач послуг до публічного користувача хмарних послуг чи до оператора критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури.
			Після 01.01.2026 перевіряти чи включений надавач хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних до Переліку надавачів хмарних послуг та /або послуг центру обробки даних.
2.	Предмет договору	абзац другий частини третьої статті 10 Закону, пункт 1 Типового договору	Перевірити чи відносяться послуги, які надаються за договором до хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних. Якщо так, то чи зазначений детальний опис хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних, які надаються за договором.
		пункт 1 Типового договору	Перевірити чи додано специфікацію послуг та технічні вимоги, як додатки до договору.
3.	Ціна договору	абзац п'ятнадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункт 2 Типового договору	Перевірити чи вказана ціна послуг (ціна договору).

4.	Порядок та умови надання доступу до послуг	абзац дев'ятий частини третьої статті 10 Закону, пункт 6 Типового договору	Перевірити чи зазначений порядок та строки передачі даних, операційних та інформаційних систем (за наявності) від користувача хмарних послуг до надавача хмарних послуг для забезпечення надання послуги та виконання умов договору відповідно до пункту 8 Порядку надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних, пов'язаних з обробкою державних інформаційних ресурсів або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2025 р. № 154 «Деякі питання надання та використання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних».
		абзац четвертий частини третьої статті 10 Закону, пункти 3-5 Типового договору	Перевірити чи зазначений порядок доступу користувача до даних, що обробляються під час виконання договору.
		абзац п'ятий частини третьої статті 10 Закону, пункт 10 Типового договору	Перевірити чи зазначений порядок захисту даних (у тому числі персональних) при наданні послуг, у тому числі порядок захисту від несанкціонованих дій (внутрішніх та зовнішніх загроз, інцидентів кібербезпеки, кібератак), та порядок оповіщення про це користувача.
		абзац восьмий частини третьої статті 10 Закону, пункт 8 Типового договору	Перевірити чи зазначений порядок передачі користувачу хмарних послуг даних (інформації), у тому числі їх резервних копій, що були накопичені, створені у процесі виконання договору.
		абзац сьомий частини третьої статті 10 Закону, пункти 11-18 Типового договору	Перевірити чи зазначені вимоги до рівня безперебійності роботи системи, що використовує технологію хмарних обчислень.
5.	Порядок розрахунків	абзац п'ятнадцятий частини третьої статті 10	Перевірити чи зазначені порядок, строки і розміри платежів.

		Закону, пункти 19-22 Типового договору	
6.	Права та обов'язки сторін	пункт 24 Типового договору	Перевірити наявність положень щодо звільнення користувача від відповідальності за прострочення розрахунків за договором у разі неналежного фінансування та/або відсутності фінансування з державного бюджету та/або нездійснення відповідних платежів органами Казначейства відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану».
		пункт 27 Типового договору	Перевірити наявність положень щодо неможливості дострокового розірвання надавачем договору у разі неналежного фінансування та/або відсутності фінансування з державного бюджету та/або нездійснення відповідних платежів органами Казначейства відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану».
		абзац одинадцятий частини третьої статті 10 Закону, підпункт 4 пункту 26 Типового договору	Перевірити чи зазначені порядок видалення (знищення) даних та їх резервних копій, що створені (накопичені) та/або передані надавачу під час виконання договору.
		абзац шостий частини третьої статті 10 Закону, підпункт 5 пункту 26 Типового договору	Перевірити чи зазначені вимоги до надавача щодо негайного оповіщення про інцидент кібербезпеки, що має істотний вплив при наданні хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних.
		абзац дванадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункт 7 Типового договору	Перевірити наявність чи відсутність обов'язку надавача хмарних послуг здійснювати резервне копіювання інформації (за наявності такого обов'язку), також перевірити чи зазначений порядок та частота здійснення резервного копіювання.

7.	Відповідальність сторін	абзац тринадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункти 28, 29 Типового договору	Перевірити чи передбачено в договорі положення щодо відповідальності сторін.
8.	Обставини непереборної сили	пункти 30-33 Типового договору	Перевірити чи в договорі зазначені положення щодо обставин непереборної сили.
9.	Вирішення спорів	абзаци сімнадцятий та вісімнадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункти 34, 35 Типового договору	Перевірити чи зазначено, що до договору застосовується право України, та що у разі виникнення спору між сторонами договору справа підсудна судам України.
10.	Строк дії договору та порядок його припинення	абзаци десятий та шістнадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункти 36-40 Типового договору	Перевірити чи зазначено порядок та умови припинення, у тому числі дострокового розірвання, договору та строки й процедури передачі даних, їх резервних копій, систем (за наявності) від надавача хмарних послуг до користувача хмарних послуг.
11.	Інші умови	абзац чотирнадцятий частини третьої статті 10 Закону, пункт 43 Типового договору	Перевірити чи зазначений порядок повідомлення сторін про можливі зміни в істотних умовах договору.

Для перевірки відповідності договору з публічним користувачем та оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури Типовому договору також рекомендується використовувати чек-лист щодо перевірки договорів про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури.

Чек-лист щодо перевірки договорів про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури

Ключові питання	Визначені критерії	Відповідь Так/НІ*(відповідь “НІ” потребує обґрунтування)
Користувач хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних є публічним користувачем хмарних послуг чи оператором критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури в розумінні Закону України «Про хмарні послуги»?	• орган державної влади • орган влади Автономної Республіки Крим • орган місцевого самоврядування • військове формування, утворене відповідно до законів України • державне підприємство, установа чи організація • суб'єкт владних повноважень • інший суб'єкт, якому делеговані такі повноваження • оператор критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури	Так/НІ*
Послуга, яка надається за договором відноситься до хмарної послуги та/або послуги центру обробки даних?	• інфраструктура як послуга • платформа як послуга • програмне забезпечення як послуга • безпека як послуга • інші послуги, що відповідають визначенню хмарних послуг	Так/НІ*
Чи визначені істотні умови договору відповідно до частини третьої статті 10 Закону України «Про хмарні послуги»?	• предмет договору та строк його дії	Так/НІ*
	• порядок та умови надання користувачеві доступу до хмарних ресурсів	Так/НІ*
	• порядок доступу користувача хмарних послуг до даних, що обробляються під час виконання договору про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних	Так/НІ*
	• порядок захисту даних (у тому числі персональних) при наданні послуг, у тому числі порядок захисту від несанкціонованих дій (внутрішніх та зовнішніх загроз,	Так/НІ*

	інцидентів кібербезпеки, кібератак), та порядок оповіщення про це користувача	
	• вимоги щодо негайного оповіщення про інцидент кібербезпеки, що має істотний вплив при наданні хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних	Так/НІ*
	• вимоги до рівня безперебійності роботи системи, що використовує технологію хмарних обчислень	Так/НІ*
	• порядок передачі користувачу хмарних послуг даних (інформації), у тому числі їх резервних копій, що були накопичені, створені у процесі виконання договору	Так/НІ*
	• порядок та строки передачі даних, операційних та інформаційних систем (за наявності) від користувача хмарних послуг до надавача хмарних послуг для забезпечення надання послуги та виконання договору	Так/НІ*
	• порядок припинення договору, у тому числі строки та процедури передачі даних, їх резервних копій, систем (за наявності) від надавача хмарних послуг до користувача хмарних послуг	Так/НІ*
	• порядок видалення (знищення) даних (інформації), їх резервних копій, що були створені, накопичені та/або передані надавачу хмарних послуг у ході та для виконання договору	Так/НІ*
	• наявність чи відсутність обов'язку надавача хмарних послуг здійснювати резервне копіювання інформації (за наявності такого обов'язку)	Так/НІ*
	• порядок та частота здійснення резервного копіювання	Так/НІ*
	• відповідальність сторін договору	Так/НІ*
	• порядок повідомлення сторін про можливі зміни в істотних умовах договору	Так/НІ*

	• ціна послуг, порядок, строки і розміри платежів	Так/НІ*
	• порядок та умови припинення, у тому числі дострокового розірвання, договору	Так/НІ*
	• застосування до договору права України	Так/НІ*
	• спори між сторонами договору підсудні судам України	Так/НІ*
Чи враховані інші умови договору та визначено необхідні положення у додатках до нього, відповідно до Типового договору про надання хмарних послуг та/або послуг центру обробки даних публічному користувачу хмарних послуг та оператору критичної інфраструктури щодо об'єкта критичної інформаційної інфраструктури, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2025 № 154?	• користувач звільняється від відповідальності за прострочення розрахунків за договором у разі неналежного фінансування та/або відсутності фінансування з державного бюджету та/або нездійснення відповідних платежів органами Казначейства відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»	Так/НІ*
	• надавач не має права достроково розірвати договір у разі неналежного фінансування та/або відсутності фінансування з державного бюджету та/або нездійснення відповідних платежів органами Казначейства відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»	Так/НІ*
	• додатки до договору: специфікація послуг та технічні вимоги	Так/НІ*
	• структура даних, строк їх передачі та формати файлів, якими передаються дані (інформація), доступність послуг зазначено в технічних вимогах	Так/НІ*